

Saksframlegg

Saksnr.: 2022/42825

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Fylkesrådet	28.10.2022	253/22

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev - NOU 2022:8 Ny minerallov
- 2 NOU 2022:8 Ny minerallov

Høringsuttalelse - NOU 2022: 8 Ny minerallov

Fylkesrådets forslag til vedtak

1. Viken fylkeskommune støtter arbeidet med å utvikle en nasjonal mineralstrategi, og forventer samtidig at bærekraftig utnyttelse av landets mineralressurser blir en gjennomgående føring. Fylkeskommunen forventer videre at det legges stor vekt på mineralenes betydning for det grønne skiftet.
2. Viken fylkeskommune mener at forslaget til ny minerallov er et godt utgangspunkt for framtidig, bærekraftig verdiskaping.
3. Viken fylkeskommune støtter innføringen av rapporteringsplikt for uttak av mineraler som hovedsakelig skjer, som ledd i tilrettelegging for annen bruk av grunnen enn utnytting av mineralforekomster.
4. Viken fylkeskommune støtter forslaget om endringer i plan- og bygningsloven som gir Direktoratet for mineralforvaltning myndighet til å gi dispensasjon etter plan- og bygningsloven § 19-2.
5. Viken fylkeskommune støtter at det innføres et rekkefølgekrav som gjør at vedtak om driftstillatelse ikke kan treffes, før områder er avklart etter plan- og bygningsloven.

21.10.2022

Annette Lindahl Raakil

fylkesråd for plan, klima og miljø

Bakgrunn for saken

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt Minerallovutvalgets utredning NOU 2022: 8 *Ny Minerallov* på høring.

Fakta

Minerallovutvalget ble oppnevnt for å vurdere og foreslå endringer i mineralloven, slik at den bidrar best mulig til departementets overordnede mål om å legge til rette for verdiskaping, innenfor bærekraftige rammer. Utvalget har foreslått at man i stedet for å foreslå endringer i den gjeldende loven, heller vedtar en ny minerallov. Forslaget er likevel i stor grad basert på foreliggende minerallov.

Problemstillinger, alternative løsninger og konsekvenser

Formålet med loven er å legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av landets mineralressurser som grunnlag for verdiskaping, og å dekke behovet for mineralressurser i et moderne samfunn. Utredningen har vært omfattende og har resultert i et dokument på 356 sider. Fylkesråden har valgt å i stor grad begrense uttalelsen til tre viktige punkter:

- Innføring av en rapporteringsplikt for uttak av mineraler som hovedsakelig skjer, som ledd i tilrettelegging for annen bruk av grunnen enn utnytting av mineralforekomster. Den foreslåtte rapporteringsplikten vil gjelde dersom uttaket overstiger 5000 m³, og vil blant annet kunne omfatte uttak av masser fra samferdselsprosjekter og andre større utbygninger.
- Endring i plan- og bygningsloven som gir Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) større myndighet på undersøkelsesstadiet, ved at de får mulighet til å gi dispensasjon fra planer etter plan- og bygningsloven. DMF vil måtte hente uttalelse fra kommunen i slike saker. Utvalget understreker at et eventuelt dispensasjonsvedtak ikke gir noe rettskrav på videre tillatelser etter regelverket.
- Rekkefølgekrav om at vedtak om driftstillatelse ikke kan treffes før områder er avklart etter plan- og bygningsloven.

Vurdering

Forslaget til ny minerallov er i stor grad basert på foreliggende minerallov. Den nye loven understreker hensynet til bærekraftig mineralvirksomhet, og det er et fokus på at all aktivitet etter loven skal skje i et langsiktig perspektiv. I formålsparagrafen er blant annet hensynet til naturmiljø, klima, annen næringsvirksomhet og lokalmiljøet trukket spesielt fram. Fylkesrådet vurderer derfor at det nye lovforslaget er et godt utgangspunkt for framtidig, bærekraftig verdiskaping.

Innføringen av en ny rapporteringsplikt vil kreve omstilling og på sikt intern ansvarsavklaring. Den vil i tillegg kunne føre til noe merarbeid i egne samferdselsprosjekter, selv om prosjektene allerede i dag har en viss oversikt. Samtidig vil rapporteringsplikten kunne gi en mer samlet og helhetlig oversikt over overskuddsmasser og deres kvalitet. Dette kan

muliggjøre mer bærekraftig og ressurseffektiv masseforvaltning. Bedre massehåndtering vil føre til mindre arealbruk, færre naturinngrep og mindre massetransport. Konsekvensene for klima og miljø vil kunne være positive.

Utvalget har foreslått å samordne saksbehandlingen for undersøkelsestillatelse, slik at DMF kan gi dispensasjon fra planer etter plan- og bygningsloven samtidig som de treffer vedtak om tillatelse til undersøkelse for statens mineraler, industrimineraler og lette metaller. Fylkesrådet støtter utvalgets vurdering om at DMF som fagdirektorat er egnet til å vurdere komplekse spørsmål som oppstår i mineralsaker. Fylkesrådet vurderer samtidig at dette vil føre til noe svekkelse av kommunens myndighet. Men fylkesrådet deler også utvalgets inntrykk av at det i dag er lite bevissthet i kommunene rundt at undersøkelser etter mineraler kan kreve at det gis dispensasjon fra kommunale planer. Det vurderes derfor at endringen av myndighet kan være positivt for kommunal involvering. Det vil på sikt kunne føre til bedre ivaretagelse av hensynet til lokalmiljøet og naturmiljøet, ved at DMF innhenter uttalelse fra kommunen i alle slike dispensasjonssaker.

Det er foreslått et rekkefølgekrav om at vedtak om driftstillatelse ikke kan treffes av DMF før driftsområdet er avklart av kommunen i bindende arealplan. Fylkesrådet støtter utvalgets vurdering av at en arealavklaring må være på plass før det gis driftstillatelse. Mineralnæringen vil få mindre frihet til selv å vurdere når ulike tillatelser bør innhentes. Men fylkesrådet vurderer at en samordning av prosessen vil kunne bidra til å sikre at viktige hensyn blir ivare tatt i plansaken, samtidig som driftstillatelser vil kunne tilpasses til vedtatte reguleringsplaner. Det vurderes at et slikt rekkefølgekrav vil kunne bidra til større forutsigbarhet for næringen, samtidig som det reduserer risikoen for at det brukes ressurser på tiltak som ikke vil kunne gjennomføres seinere. Fylkesrådet vurderer at rekkefølgekravet vil muliggjøre en helhetlig og samordnet forvaltning av mineralloven, sett i sammenheng med plan- og bygningsloven. Dette vil kunne hjelpe til med å legge til rette for en mer bærekraftig utnyttelse av mineralressurser.

Vurdering av bærekraft

Lovforslaget har både positive og negative konsekvenser for økonomisk bærekraft. Utvinning av jomfruelige ressurser er negativt i et sirkulærøkonomisk perspektiv. Samtidig trengs det store mengder geologiske ressurser for det grønne skiftet, og en del av disse må være jomfruelige for å komme inn i den framtidige sirkulære økonomien. Lovforslaget søker også å samordne og forenkle prosesser, noe som kan føre til forutsigbarhet og effektivisering for næringen.

Det er også positive og negative konsekvenser for sosial bærekraft. Utvinning kan føre til en økning i sysselsetting, men det kan også begrense tilgang til friluftsområder. Det vil også kunne ha negativ påvirkning på kulturminner og folkehelse.

Utvinning vil fortrinnsvis ha negative konsekvenser for miljøet, men også noen positive. Geologiske ressurser er ikke fornybare, og utvinning av disse kan ha negativ påvirkning på blant annet naturmangfold og vannforekomster. Det vil også kunne føre til forurensning og klimagassutslipp. På sikt vil utvinning derimot kunne bidra til å muliggjøre det grønne skiftet.

Vedtakskompetanse

Beslutningen treffes med hjemmel i reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget i Viken og tildeling av innstillingsrett, punkt 3.5.2, bokstav g.